

CZU [027.7(478):050]

ACCESIBILI ȘI INCLUZIVI ÎN CIUDA SITUAȚIEI DE PANDEMIE

ACCESSIBLE AND INCLUSIVE DESPITE THE PANDEMIC SITUATION

Lilia CANȚÎR

Abstract: *The role of the public library and the competencies of librarians have stepped into an experimental dimension, oriented towards training and knowledge exchange and become an essential tool in the educational approach, throughout life, both of the individual and of social groups as a whole. Libraries continue to fulfill their mission to provide access to information and documentary culture by resisting the complexity of their operation in this pandemic, in compliance with all health hygiene rules.*

Keywords: *educational tools, online services in pandemic conditions, recommendations and opportunities*

Rolul bibliotecii publice este un instrument esențial în demersul educațional, pe tot parcursul vieții, atât al individului în parte, cât și a grupurilor sociale în ansamblu. Instituția în sine reprezintă cheia cunoașterii la nivel local și este o forță vie în serviciul educației, culturii și informației, care contribuie eficient la progresul spiritual al umanității.

Locul de diseminare a cunoștințelor, al întâlnirilor între oameni și epoci, unde se creează legături între cititori, scriitori, oameni de cultură, politicieni, profesori etc. a devenit online. Acest an ne-a pus în situația de a cuceri noi teritorii, noi audiențe prin intermediul internetului, precum și posibilitatea de a străluci, indiferent de obstacolele create de pandemie. Am devenit o fabrică digitală de producție pentru toate gusturile și pentru toate vârstele. Competențele bibliotecarilor au pășit într-o dimensiune experimentală, orientată spre instruire și schimb de cunoștințe. Toată lumea a fost nevoită să consume materialele disponibile pe rețelele de socializare ale bibliotecilor. Utilizatorii au consumat și au participat masiv în producerea activităților culturale: sesiuni de povești, întâlniri literare cu scriitori, ateliere de creație, spectacole etc. Împrumutul de carte a rămas unul dintre cele mai solicitate servicii. În funcție de situația de sănătate publică s-au aplicat măsuri de barieră: purtarea obligatorie a unei măști, dezinfectarea mâinilor la intrarea în bibliotecă, respectarea distanței sociale.

Bibliotecile continuă să fie deschise pentru toți utilizatorii. Înregistrarea și împrumuturile sunt gratuite, iar unele servicii sunt prestate prin metode de studiere online. Înregistrarea se face la prezentarea unui document de identitate și a unei dovezi recente a adresei. Copiii cu vârsta sub 16 ani sunt însoțiți de părinți, care trebuie să completeze și să semneze un acord de respectare a regulilor de utilizare a serviciilor și împrumutului de carte, încheiat între utilizator și bibliotecă. După înregistrare, el primește un card de bibliotecă nominal. Acesta este strict personal și trebuie prezentat împreună cu fiecare împrumut. Cardul vă permite să împrumutați documente în toată rețeaua de bibliotecă a orașului Chișinău. Pentru mai multe informații este necesar să accesați site-ul „hasdeu.md”. Site-ul pune la dispoziție motouri de căutare, ce

permit disponibilitatea utilizării întregului sistem informațional al rețelei de biblioteci municipale, care vă oferă acces la colecțiile (documente tipărite, reviste, ziare, CD-uri), precum și la o gamă largă de servicii online. Posibilitatea de a face rezervări este un atu pentru cititor, întru a economisi timp și a găsi documentul căutat, disponibil în biblioteca din apropiere.

În aceste vremuri de pandemie, când cinematografele, muzeele, teatrele sunt închise, oamenii trec prin anumite realități specifice și suportă consecințele de rigoare, lesne de înțeles, de aceea, bibliotecile vin cu soluții pentru a depăși mai ușor acest disconfort inevitabil.

Bibliotecile oferă garanții de acces democratic la cunoaștere, educație și cultură, deoarece sunt libere și deschise pentru toți. Din fericire, aceste uși rămân deschise, deși sunt supuse unor măsuri de protecție a sănătății, iar împrumutul de documente, autorizat în anumite condiții, este accesibil atâta timp, cât sunt respectate măsurile de barieră. În totalitatea lor sunt o ușă deschisă și pentru utilizarea serviciilor la distanță, care în acest timp s-au dezvoltat foarte mult. Cu toate acestea, pandemia obligă bibliotecile să limiteze accesul fizic la fondul de carte. Unele biblioteci oferă, în anumite cazuri, acces la rafturi, dar cu respectarea strictă a măsurilor sanitare (mască obligatorie, mănușile, dezinfectantul și igienizarea sălilor la fiecare două ore etc.).

Biblioteca „Ștefan cel Mare” face parte dintr-o rețea de biblioteci publice municipale, cu un centru biblioteconomic amplasat în inima capitalei, Biblioteca Municipală „B. P. Hașdeu”.

Serviciile de recomandare, de exemplu, sunt menținute prin paginile de YouTube, Facebook, ZOOM prin e-mail, telefon sau întâlnire online cu un bibliotecar.

În ceea ce privește biblioteca publică municipală „B. P. Hașdeu”, știm că împrumuturile digitale au continuat să se dezvolte, mai ales pe timp de pandemie. Aici puteți avea acces la mai multe resurse online: cărți audio, e-book-uri, recomandări de lectură, lecturi de vară, resurse electronice, baze de date (EBSCO), publicații electronice, revista „BiblioPolis”, buletinul filialei municipale a ABRM Bibliocity

<http://hasdeu.md/colectii-carti-audio-20/>

<http://hasdeu.md/colectii-e-books-5/>

<http://hasdeu.md/colectii-recomandari-de-lectura-16/>

<http://hasdeu.md/colectii-podcasturi-17/>

<http://hasdeu.md/colectii-lecturi-de-vara-12/>

<http://hasdeu.md/resurse-blogurile-bm-14/>

<http://hasdeu.md/resurse-publicatii-fulltext-7/>

<http://hasdeu.md/resurse-bibliopolis-20/>

<http://www.bibliocity.blogspot.com/>

Una din posibilități, binevenită și chiar necesară, este telelucrarea (teleworking). Sună ca un loc de muncă fantezist, dar totuși real și pare a fi foarte răspândită în serviciile online, unde se caută informații, care pot fi realizate de la distanță. Aici ar fi bine de dezvoltat un proiect în ceea ce privește împrumutul digital, foarte util în aceste momente dificile, mai ales pentru categoria de cititori-școlari, potrivit programelor școlare.

După cum putem vedea, în ciuda pandemiei, bibliotecile continuă să-și îndeplinească misiunea de a oferi acces la informații și cultura documentară. Trebuie să ne asigurăm că statul, primăria orașului nu ne vor abandona, deoarece o societate care

nu are acces la cunoaștere și cultură este o societate care dispare încet. Oportunitatea de a profita de bibliotecile publice în vremuri de pandemie este o necesitate și trebuie de investit în inovarea și digitalizarea lor. E de necrezut, dar valurile de contaminare cu virusul COVID-19 nu mai conțin și de aici rezultă importanța și accesibilitatea serviciilor oferite cetățenilor în biblioteci.

Noi, bibliotecarii suntem conștienți că este deosebit de important să rămânem accesibili și incluzivi în ciuda situației. Vom continua să ne modulăm serviciile, fie prin crearea de activități online, fie prin oferirea de opțiuni, precum ar fi bunăoară împrumutul de cărți digitalizate.

Propunem, deocamdată, utilizatorului activități săptămânale atât pentru copii, cât și pentru adulți, prin intermediul paginii de Facebook a bibliotecii. Este important să oferim în continuare servicii și activități pentru tineri și bătrâni, pentru a asigura siguranța participanților, astfel încât toată lumea să învețe și să se culturalizeze fără probleme.

Micii utilizatori, cu vârsta de 4-12 ani, în fiecare zi de joi, ora 15:00 vor putea să profite, alături de părinții lor, de proiectul „E ora poveștilor”. Acest proiect stimulează răbdarea și concentrarea micilor ascultători pe conținuturi de povești educative, terapeutice, iar părinților li se va oferi, prin audierea poveștilor, multiple moduri de comunicare cu copiii lor.

Pentru mai multe detalii despre acest proiect, precum și alte proiecte destinate celor mici, așa ca „Să re-auzim povestea”, clubul micilor inventatori de povești „Evrca”, ateliere de creație din cadrul serviciilor „Micii genii” și „Fantezie” vizitați pagina de Facebook al bibliotecii <https://www.facebook.com/bibliotecastefancelmare> și de YouTube https://www.youtube.com/channel/UCzYXtVxUuzmz_iKZ9xpyncw.

Pentru adulți sunt oferite lecții publice online, cu participarea personalităților vizate de domeniul propus și cu subiecte de interes educațional, informativ și instructiv. De asemenea, ei pot beneficia de proiectele deja inițiate, așa ca: „Vârsta de aur”, „Arta de a comunica”, cluburile de lectură „Pe aripile poeziei”, „Devoratorii de cărți”, „Pomul recomandărilor”, „Socrate”, clubul pe interese pentru femei „Zebrele”, dar și cele de dezvoltare personală, așa ca seminarele inițiate de psihologul Igor Fonari, doctor în filozofie, cu subiecte bine definite din managementul personalului și dezvoltare a echipei, știința conflictelor etc.

Recomandări de informații pentru înțelegerea COVID-19 și răspândirea lui, dar și cum să se protejeze de această boală infecțioasă, cauzată de un tip de coronavirus, recent descoperit, sunt accesibile pe paginile tuturor bibliotecilor.

Bibliotecile din întreaga țară, dar și din lume, se confruntă cu decizii dificile, legate de restricțiile impuse în procedurile de organizare a activităților cu un număr anumit de oameni, desfășurarea cărora este lăsată, deseori, la discreția managerilor de biblioteci. Evident, orice decizie de restricționare a serviciilor trebuie luată după riscurile ce pot afecta oamenii. Deși, bibliotecile din diferite colțuri ale lumii se confruntă cu situații de diferită complexitate, la fel și bibliotecarii se află în situații în care nu pot întreprinde nici o acțiune, fără a ține cont de instrucțiunile și restricțiile pe care le impun instituțiile ce coordonează pandemia, la nivel local și global. Ei sunt nevoiți să mențină și să garanteze igiena în biblioteci, accesul la dezinfectante pentru mâini etc. În speță, ei sunt obligați să țină cont și de existența riscurilor, pentru a limita accesul la raft, de a oferi livrări și returnări auto, cu servicii la distanță, împrumuturi

electronice, instruire și educație online.

Este important ca personalul să dispună de echipamentul și pregătirea necesară pentru a lucra în siguranță, inclusiv prin ecrane, să limiteze contactul fizic și să le fie asigurată o deplină siguranță.

În acest context, este nevoie de ținut cont și de perioada de carantină pentru cărțile returnate, o astfel de procedură fiind foarte necesară, care să fie de cel puțin de 72 de ore. Multe recomandări se referă la modul de returnare a cărților, eventual contaminate, în stare bună, folosind cutii de cărți pentru a se evita contactul cu ele. Cu toate acestea, pentru personal, măsurile de igienă principale, cum ar fi izolarea cărților, spălarea completă a mâinilor cu apă și săpun, evitarea atingerii feței și aerisirea regulată a încăperilor, dar și curățarea zonelor de consultare, a suprafețelor unde au fost deserviți cititorii rămân a fi recomandate și strict necesare. Multe reguli trebuie să fie respectate pentru a nu se ajunge la închiderea bibliotecilor, chiar dacă colectarea și stocarea cărților creează, în mod evident, dificultăți logistice.

Deoarece contactul fizic este principala modalitate de a contacta virusul, o protecție esențială constă în „distanțarea socială”, adică păstrarea unui spațiu între utilizatori și colaboratori, întru a reduce riscul. Tusea, strănutul și chiar vorbirea ar putea fi însoțite de potențiale picături infectate emise în aer.

Bibliotecile continuă să se concentreze asupra modului de a practica împrumutul de cărți, în special pentru grupurile vulnerabile. E vorba de persoanele cu vârsta de peste 65 de ani, ținând totodată cont de necesitatea de a le proteja sănătatea. Această categorie de utilizatori au cea mai mare nevoie de cărți, pentru a-și ocupa timpul și a putea să rămână cât mai mult timp în casă.

Bibliotecarii au muncit din greu pentru a oferi serviciile online. Ei au investit timp și efort pentru a se instrui, pentru a-și actualiza site-urile web și pentru a folosi diverse metode de promovare a serviciilor cu scopul de a răspunde efectiv la cererea existentă și a avea o activitate virtuală puternică.

Bibliotecile au venit în sprijinul școlilor, organizând activități de susținere a educației, culturii etc. și de a diminua criza care s-a abătut asupra omenirii. E important de a implementa activități tematice pentru a păstra copiii implicați în lectură și a-i ajuta și pe părinți să-i țină ocupați și totodată să le păstreze psihicul intact, oferindu-le activități distractive. De asemenea, s-au făcut eforturi semnificative pentru a digitaliza și **îmbunătăți accesul la cărțile electronice**. E un exemplu demn de progres, fiindcă, prin creșterea numărului de documente digitalizate, un număr tot mai mare de oameni beneficiază de ele și pot fi împrumutate în orice moment, în plus fiind și o investiție pe termen lung.

O abordare înțeleaptă și utilizată de mai multe țări din lume este măsura luată care vizează reducerea riscului de răspândire a virusului și limitarea permanentă a numărului de persoane din bibliotecă. Această măsură ajută la menținerea distanțării sociale. De asemenea, cel mult două persoane pot intra simultan în bibliotecă, adică grupuri de doi, cu distanța de cel puțin doi metri între ei. Se fac, de asemenea, eforturi pentru a limita motivele pentru care beneficiarii vin la bibliotecă. De exemplu, se prelungesc perioadele de împrumut, iar persoanele sunt încurajate să utilizeze serviciile online cât mai mult posibil. Au fost luate decizii de a avea posibilitatea la mai multe reînnoiri și, temporar, biblioteca a renunțat la amenzi. Pe tot parcursul acestui proces, comunicarea clară cu utilizatorii este importantă, pentru a avea siguranța că

aceștia înțeleg regulile în vigoare.

Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” are un ghid cu privire la pandemie, care este respectat cu strictețe, și monitorizează situația în cele 27 de biblioteci din subordine pentru a-i ajuta pe bibliotecari să facă față pandemiei, lansând, în același timp, o campanie publică pe paginile platformelor pe care le administrează. Lupta cu pandemia continuă, noi suntem în continuare instruiți pentru a avansa în dezvoltarea de servicii noi și inovarea celor vechi.

Suntem deja dornici să anunțăm despre dezvoltarea de noi servicii și oportunități. Ele vor construi un mediu profesional mai puternic și mai capabil să ajute societățile să rămână alfabetizate, informate și angajate să îmbrățișeze viitorul și a spori performanța bibliotecilor publice.

Referințe bibliografice:

1. Osoianu, Vera. *Paradigma bibliotecii „în noua realitate/normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent* [online]. [citată 11.11.2020]. Disponibil: <https://zenodo.org/record/4071673#.X65uemgzblU>
2. *Recomandări privind managementul bibliotecii în situația generată de pandemia Covid-19*. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova [online]. [citată 10.11.2020]. Disponibil: https://en.calameo.com/read/0061964970cc0272a08e4?fbclid=IwAR-1gKXxP_DzalpOBxd62NpIt-kJWVb-3xWAJvxI25IEbbfVntptpsRUtYkQ